

Hoofdstuk 8: Vlietzône

Dit deelplan voor de ISV-wijk Vlietzone is het product van het wijkprojectteam Vlietzone (corporaties Elkien en WoonFriesland, bewoners en gemeente) en is afgestemd met de Klankbordgroep Vlietzone (wijkpanel, huurders en ondernemer).

8.1. Analyse van de wijk

8.1.1 Typering wijk

Elke typering van de Vlietzone doet de werkelijkheid onrecht. Toch zijn er wel wat typering van de wijk te geven die bewoners en bezoekers zullen herkennen:

- Een wijk, maar toch vooral: vier buurten met een eigen identiteit
- Een volkswijk, maar met gouden randen én veel studenten, dus veel verschillende leefstijlen
- Een wijk met veel alleenstaanden.
- Kleine ondernemingen (langs Vliet, in voormalig PEB-gebouw en verspreid in de wijk) bepalen het beeld, waarbij de mix van bedrijfjes en de concentratie van allochtoon ondernemerschap aan 't Vliet uniek voor Leeuwarden is.
- Een wijk met een rijke historie (enige aaneengesloten bebouwing buiten de stadsgrachten stond in 1580 langs het Vliet) en juweeltjes.
- Een mooie, sfeervolle wijk die op sommige plekken "rommelig" geworden is (zowel door gedrag van bewoners, als door achterstallig of ondoordacht onderhoud aan woningen en openbare ruimte).
- Een compacte woonwijk met veel laagbouw, waar bewoners weinig buitenruimte hebben rondom hun woning. In flinke stukken van de wijk is er (vrijwel) geen "privé"-buitenruimte. Ook de hoeveelheid openbare ruimte is beperkt.
- Een levendige wijk.

8.1.2 Kerngegevens

Voor een goed begrip van dit hoofdstuk geven we hieronder in een aantal kerncijfers een beeld van de wijk (alle gegevens per 1-1-2009, tenzij anders aangegeven).

	Vlietzone	Leeuwarden	Vlietzone: Leeuwarden
Aantal inwoners	4.618	93.498	4,9 %
Aantal woningen	2.549	46.220	5,5 %
Aandeel corporatiebezit	34 %	34 %	
Verhuizingen in 2008:			
- vanuit de wijk	1.189	15.886	7,5 %
- naar de wijk	1.209	16.230	7,4 %
Aandeel alleenstaanden	60 %	39 %	
Aandeel bewoners met WWB-uitkering	7 %	6 %	
Veiligheidsprestatie-index (rapportcijfer)	6,39	7,42	

8.1.3 Analyse van de wijk

We hebben bij het maken van dit WAP veel aandacht gegeven aan de analyse van de wijk. Het doel is om een klein aantal thema's te kiezen en daar stevig mee aan de slag te gaan. Om goed te kunnen kiezen, hebben we veel gegevens geraadpleegd. We hebben daarbij het principe van "Tellen en vertellen" gehanteerd: cijfermateriaal vormde de basis van de analyse, maar we hebben ook veel aandacht gegeven aan de ervaringen van bewoners en professionals.

De enquête die het wijkpanel heeft gehouden onder bewoners was een belangrijke bron van informatie. De gegevens van de gemeente Leeuwarden (Cijfers voor wijken en Statistisch jaarboek) zijn gebruikt. Daarnaast hebben verschillende stukken die in de loop der jaren geschreven zijn over de Vlietzone materiaal voor de analyse opgeleverd. Alle gegevens zijn vervolgens getoetst aan de ervaringen van bewoners en professionals ("tellen en vertellen"). Tenslotte zijn alle thema's ook nog beoordeeld op belang voor de wijk en haar bewoners.

Het resultaat hiervan is onderstaande lijst met punten die centraal moet staan bij het maken van plannen voor de Vlietzone:

1. Kamerverhuur met overlast
2. Zeer slecht onderhouden particulier bezit (de zgn. "rotte kiezen")
3. Uitstraling Noord- en Zuidvliet en de ondernemers
4. Veiligheid (criminaliteit, vandalisme, jeugdoverlast en te weinig politie)
5. Beheer (afval, hondenpoep en groen)

Naast deze "top-5" zijn er nog enkele punten die wel belangrijk zijn, maar net de top-5 niet gehaald hebben:

6. Afvalcontainers en opstelplekken
7. Samenstelling wijk (veel jongeren, veel kinderlozen, weinig gezinnen)
8. Herontwikkeling Cambuur en omgeving
9. Misschien komen daar na extra onderzoek "achter de voordeur-aanpak" en "ouderenhuisvesting" nog bij

Voor het vervolg zijn de punten 1.-5. van het grootste belang, de punten 6.-9. krijgen hier en daar ook aandacht.

8.2 Lange termijn-visie

In deze paragraaf geven we aan welke zaken voor de Vlietzone op de langere termijn (15 jaar) van belang zijn.

8.2.1 Bewoners en woningen: de Vlietzone als woonwijk

De Vlietzone is een levendige en bijzondere woonwijk, maar de wijk is ook kwetsbaar. Om ervoor te zorgen dat de wijk ook op de langere termijn een goede woonwijk blijft, moeten bewoners, ondernemers, corporaties, gemeente en andere investeerders elk hun verantwoordelijkheid nemen. Voor de wijk betekent dat het volgende:

- De wijk is en blijft door de betaalbare woningen en de nabijheid van de binnenstad geschikt voor starters en jongere doelgroepen.
- In de Vlietzone streven we naar een goede mix van starters en blijvers, jongeren en ouderen.
- Een wijk als de Vlietzone is een populaire plek voor studenten om zich te huisvesten. Wel is het terecht dat de wijk “op slot” zit voor nieuwe kamerverhuurpanden.
- De Vlietzone heeft een aantal complexen die geschikt zijn voor ouderen. In de directe omgeving van voorzieningen (medische voorzieningen en winkels) zou het aanbod uitgebreid kunnen worden met levensloopbestendige woningen. Indien zich kansen voordoen is er ook beperkt ruimte voor wonen met zorg.
- Waar zich bij renovaties of nieuwbouw kansen voordoen, geldt het volgende:
 - Bij kansen in de directe omgeving van de winkel- en zorgvoorzieningen van het Cambuurplein mogelijkheden onderzoeken van ouderenhuisvesting (levensloopbestendig bouwen).
 - Bij kansen elders in de wijk mogelijkheden onderzoeken van nieuwbouw van iets grotere eengezinswoningen resp. uitbreiding bestaande woningen.
- In de wijk is het bezit van Elkie tussen de Insulindestraat en de Deli-/Balistraat studiegebied. Elkie beraadt zich erop wat men hiermee gaat doen.
- De particuliere voorraad is en blijft een kwetsbaar onderdeel van de wijk. Enkele panden (deels woningen, deels kamerverhuur- of bedrijfspanden) zijn ronduit slecht: “rotte kiezen”. In een wijk als de Vlietzone is het van groot belang om scherp te blijven op panden met veel (zichtbaar) achterstallig onderhoud.
- Door intensief gebruik voor veel verschillende doeleinden is de openbare ruimte in de loop van de jaren op meerdere plekken rommelig geworden, en daardoor ook slecht te onderhouden. Het is tijd om op een aantal plekken in de wijk daar iets aan te doen: bewoners en professionals moeten hun uiterste best doen om die ruimte netjes en goed bruikbaar te houden.

8.2.2 Ondernemers en uitstraling: de Vlietzone als werkwijk

't Vliet is een bijzonder straat, vooral ook door de ondernemers. De straat is al stevig aangepakt, maar de uitstraling van deze bijzondere winkelstraat kan beter. Het is nu zaak om (samen met de recent gestarte ondernemersvereniging Vlietzone) te werken aan een betere uitstraling van 't Vliet als straat met ondernemers. Daarmee kan ook een volgende stap gezet worden om 't Vliet meer het “scharnier” van de wijk te laten zijn.

Sturen op een aparte wijkeconomie is in de Vlietzone niet aan de orde. De wijk is daarvoor te klein.

8.2.3 Bewoners met elkaar: de Vlietzone als leefwijk

Samenleven in de leefwijk

- Kinderen, jongeren en alleenstaanden verdienen in dit gebied extra aandacht.
- Er zijn op dit moment onvoldoende bruikbare gegevens om de opgave “achter de voordeur” (aanpak van individuele problemen) in de Vlietzone. De gemeente werkt samen met het sociale wijkteam verder aan dit deel van de sociale analyse.
- Onderzoek naar voorzieningen in dit gebied: het gaat dan om de beide buurthuizen en het recent geopende MFC, maar ook om scholen en andere accommodaties die een functie hebben voor een deel van of alle Vlietsters. Zorgvoorzieningen krijgen daarbij speciale aandacht.

Veiligheid in de leefwijk

Veiligheid blijft de aandacht vragen in de wijk. Rondom jeugdoverlast is het momenteel rustig. Een analyse van de cijfers over vandalisme en inbraken laat geen duidelijke patronen of locaties (“hot spots”) zien, die we kunnen aanpakken.

De problematiek rond kamerverhuur en de huisjesmelkers wordt door bewoners, professionals en de betrokken organisaties onderschreven: een gezamenlijke aanpak blijft nodig.

8.2.4 Relatie tussen lange termijn visie en analyse

In onderstaande tabel leggen we de verbanden tussen visie en analyse (hoe meer plusjes, des te sterker het verband).

	Vlietzone als woonwijk	Vlietzone als werkwijk	Vlietzone als leefwijk: samenleven	Vlietzone als leefwijk: veiligheid
Kamerverhuur met overlast	++		++	+
“Rotte kiezen”	++	+		+
't Vliet en de ondernemers		++		+
Veiligheid	+	+	+	++
Beheer	++	+	+	+
Afvalcontainers en -plekken	+			+
Samenstelling wijk	++		++	+
Cambuur en omgeving	++			
Studiethema's: achter-de-voordeur en ouderenhuisvesting	+		+	

8.3 Middellange en korte termijn

In deze paragraaf geven we aan welke middelen we inzetten om de verschillende zaken aan te pakken die uit de analyse zijn gekomen. Daarbij concentreren we ons op de korte (1 jaar) en middellange termijn (4 jaar, looptijd ISV3). In het apart bijgevoegde schema werken we de plannen voor een aantal concrete locaties concreet uit.

8.3.1 Schoon en heel

We pakken een aantal zaken aan, waarbij “schoon en heel” het hoofdthema is:

Verrommelde openbare ruimte

In de ISV3-periode (2011-2014) willen we een aantal plekken in de wijk aanpakken volgens een vast stramien:

- Planvorming met bewoners én met uitvoerders gemeentelijke buitendienst
- Verrommeling opruimen
- Verkeersmaatregelen treffen
- Aanvullende bewonerswensen honoreren
- Kleine bijdrage voor bewoners voor feestelijke oplevering.

Een lijst met locaties die we willen aanpakken, vindt u in de bijlage 3.

Aanpak “rotte kiezen”

We willen de allerslechtste panden in de wijk en hun eigenaren dusdanig aanpakken dat de situatie voor de directe omgeving duidelijk verbetert.

Kamerverhuur met overlast

De gemeente zet zich in om met een aantal partners de huidige aanpak van kamerverhuur met overlast door te zetten. Daarbij krijgt de Vlietzone speciale aandacht. Ook wordt apart aandacht besteed aan de huiseigenaren, die in de hele stad veel huizen bezitten met slecht onderhoud of veel overlast.

Overige thema's

Verder gelden bij “schoon en heel” nog de volgende maatregelen:

- Inzet wijkteam Buitendienst. Voor het onderhoud van de openbare ruimte krijgt de Vlietzone te maken met het wijkteam voor Het team heeft een eigen voorman.
- Inzet buurtconciërge. De wijk hecht grote waarde aan het aanstellen van een buurtconciërge, die signaleert en aanspreekt.
- Afval en hondenpoep. Van beide problemen is bekend welke combinatie van maatregelen effect heeft: voorzieningen, voorlichting en verbaliseren (de drie V's). Voor de Vlietzone zetten we daarom in op een (bij voorkeur gecombineerde) campagne tegen hondenpoep en afval, incl. handhaving en extra voorzieningen.

Financiën

Voor het pakket aan maatregelen onder “Schoon en heel” reserveren we een bedrag van € 300.000,-- aan ISV3-geld voor de Vlietzone. Daarnaast zal een deel van het gereserveerde bedrag voor particuliere voorraad, duurzaamheid en kamerverhuur met overlast nodig zijn om misstanden in de Vlietzone op te lossen.

8.3.2 Veilig en vriendelijk

Ondernemers en uitstraling 't Vliet

Het Vliet verdient een duidelijker "smoel" als straat met ondernemers. We willen samen met de ondernemers van de net opgestarte ondernemersvereniging de ideeën uitwerken:

- De uitstraling van 't Vliet (incl. verlichting)
- De verkeersveiligheid op 't Vliet (snelheid auto's en oversteekbaarheid)
- Het parkeren op het Oostelijk deel van 't Vliet (van Bleeklaan tot Archipelweg)
- De laatste slechte stukken bebouwing op het Oostelijke deel

Aanpak vandalisme en criminaliteit

Uit onderzoek blijkt dat er geen duidelijk trends zijn bij deze thema's. Ook zijn er geen probleemplekken met heel veel vandalisme en overlast. Als de komende jaren op bepaalde plekken problemen ontstaan, zoeken we per plek naar oplossingen, die:

- Een impuls geven aan de bewoners om de problemen ook zelf aan te pakken.
- Vanuit de wijkaanpak bediend worden met goede ondersteuning en een bijdrage in de kosten.

Overige thema's:

- Jeugdoverlast (speelde afgelopen jaar minder dan jaren daarvoor)
- Kamerverhuur met overlast en "rotte kiezen" (zie blz. 5)
- Buurtpreventieteam (onderzoek naar haalbaarheid opzetten buurtpreventieteam in Welgelegen, zoals dat ook in Tjerk Hiddes draait)
- Buurt- en wijkvoorzieningen (onderzoek: welke voorzieningen zijn op welke locaties de komende jaren nodig en gewenst?)

Financiën

Voor het pakket aan maatregelen onder "Veilig en vriendelijk" reserveren we een bedrag van € 200.000, - aan ISV3-geld voor de Vlietzone. Daarnaast zal een deel van het gereserveerde bedrag voor kamerverhuur met overlast nodig zijn om misstanden in de Vlietzone op te lossen.

8.3.3 Sociaal

Inzet van Sociaal Wijkteam Oud-Oost in de Vlietzone

Dit sociale wijkteam zal gericht zijn op de Vlietzone, Tjerk Hiddes/Cambuursterhoek, Oldegalileën/Bloemenbuurt. Acties op de korte termijn (2011):

- Duidelijke opdrachtformulering door de gemeente Leeuwarden op het terrein van "achter de voordeur": welke thema's krijgen speciale aandacht in de Vlietzone
- Signalering en aanpak van gezins- en individuele problematiek
- Aanpak jongerenoverlast
- De inzet van interventieteams, die gerelateerd zijn aan de sociale wijkteams. Voor burgers met complexe en urgente problemen worden interventieteams ingericht, mede om overlast terug te dringen
- Vernieuwde aanpak schuldhulpverlening door integrale ondersteuning

Actie op de middellange termijn(tot 2015):

- De sociale wijkteams dragen bij aan het versterken van het eigen vermogen en kracht van de bewoners
- Het inrichten van buurtservicepunt door vrijwilligers
- Verkenning wijkthuiszorg

De Brede School in de Vlietzone

Het hoofddoel van de brede school blijft het vergroten van ontwikkelingskansen voor kinderen in de wijk waar ze wonen. In de Vlietzone wil de Koningin Beatrixschool daaraan werken. De school wil een Kind Centrum voor het Vliet worden, een voorziening voor kinderen van 0-12 jaar, die gedurende de dag leren, spelen, zich ontwikkelen en andere kinderen ontmoeten. In het Kind Centrum zijn verschillende functies zoveel mogelijk te vinden op één plek (kinderopvang, peuterspeelzaal, naschoolse opvang, sport en cultuur aanbod etc.). Het Kind Centrum richt zich ook op de ouders.

Amaryllis jeugd en jongeren/Centrum Jeugd en Gezin

In de Vlietzone is één van de vindplaatsen voor kinderen die dreigen in problematische situaties te komen. Er wordt gewerkt vanuit het principe: één kind, één plan, een hulpverlener, waarbij gezocht wordt naar een duidelijke relatie met het huishouden waarin het kind opgroeit. De aanpak van problemen van en met kinderen moet naadloos aansluiten bij het werk van het sociale wijkteam.

8.3.4 Relatie tussen middellange en korte termijn en analyse

In onderstaande tabel leggen we de verbanden (meer plusjes = sterker verband).

	Schoon en heel	Veilig en vriendelijk	Sociaal
Kamerverhuur met overlast	++	++	+
“Rotte kiezen”	++	+	+
't Vliet en de ondernemers	++	++	+
Veiligheid	++	+++	+
Beheer	+++	++	+
Afvalcontainers en -plekken	++	+	
Samenstelling wijk	+	++	++
Cambuur en omgeving	+	+	+
Studiethema's: achter-de-voordeur en ouderenhuisvesting	+	+	++
Bewoners- c.q. ondernemersbetrokkenheid	+++	+++	+++